

Ліштаба Т. В.

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Огаренко Т. А.

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИКМЕТНИКІВ У ПОЕЗІЯХ В. СИМОНЕНКА

У статті розглядаються прикметники як засіб творення мови художнього тексту, особливості їхнього стильового функціонування в поезіях В. Симоненка.

Зазначено, що в ракурсі когнітивно-дискурсивної парадигми відкрилися нові перспективи осмислення творчості поетів-шістдесятників.

З'ясовано, що витворення оригінальної та продуманої системи ад'єктивної образності є прикметною ознакою поетичної творчості Василя Симоненка – одного з яскравих представників шістдесятництва в українській літературі. Аналіз уживання навіть однієї частини мови засвідчує глибину, неоднорядність думки митця.

У результаті проведеного аналізу було опрацьовано 1500 прикметників різних розрядів за значенням (якісних, відносних та присвійних).

Частка житих автором відносних та якісних прикметників перевищує дві третини від загальної кількості проаналізованих ад'єктивних одиниць. Натомість, група присвійних прикметників є значно меншою за обсягом. З-поміж окремо виділених тематичних груп поет тягнє до використання прикметників, значення яких пов'язане із абстрактними поняттями, фізичними та колористичними характеристиками.

Доведено, що В. Симоненко не тільки вживає прикметники в повному вияві граматичних категорій, але й закріплює їх специфічні для української мови можливості. Зокрема, віддзеркалюючи тенденцію до вживання в українській мові переважно стягнених форм прикметників, автор теж активно ними послуговується. Проте в проаналізованих тестах зафіксовано й нестягнені форми прикметників жіночого та середнього роду, що застосовується не тільки з ритмомелодійною, але й зі стилістичною метою (надання мові піднесеного й урочистого характеру).

Наголошено, що багата прикметниками мовна палітра поезій митця виражає ставлення письменника до своєї нації і народу. Виступаючи необхідним компонентом означення іменників, прикметники збагачують мову, роблять її точною, багатого, виразною та виявляють велику стилістичну вагу у високохудожній формі вислову, у концентрації думки.

Ключові слова: прикметник, ад'єктив, семантика, функція, речення, поезія.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку лінгвістичної науки позначений підвищеним інтересом дослідників до тих явищ і процесів, які перебували поза увагою вчених. Зокрема у вітчизняному мовознавстві виникла потреба більшою мірою дослідити мовні особливості творів класиків української поезії. У ракурсі когнітивно-дискурсивної парадигми відкрилися нові перспективи осмислення творчості поетів-шістдесятників. Тексти представників цієї епохи – це синтез культури, науки й мистецтва ХХ сторіччя. Основу концептуальної системи змістового світу становив поетичний погляд на світ, насичений міфологічними сюжетами, фантастичними уявленнями, біблійними мотивами, символами, образами сві-

тової історії, культури та літератури, а також мовними артефактами національного культурного простору, які уживалися з психологічно точними спостереженнями над життям тогочасного суспільства. Важливу роль описового інструмента в цьому процесі виконують прикметники.

Актуальність теми зумовлена потребою комплексного вивчення прикметника як засобу лінгвістичного творення художнього тексту, а відтак, особливостей передачі зовнішнього портрета героїв, їх емоційно-психологічних та фізіологічних станів, що є важливими елементами інтерпретації текстів художньої літератури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептуальним підґрунтям нашої роботи стали

праці, які висвітлюють проблеми ролі, функціонування, сполучуваності прикметників у тексті, передусім таких сучасних дослідників, як: Н. Костусяк [2], І. Кононенко [1], О. Поліщук [4], О. Рудь [5], Г. Щипіцина [7]. Як зазначає О. Поліщук, «роль прикметників у поетичному мовленні загальновідома – вони «урізнобарвлюють» текст, роблячи його неповторно художнім засобом відображення дійсності» [4, с. 3]. Продуктивність творення художніх тропів за допомогою прикметників зумовлена тим, що ця частина мови допомагає слову, що пов'язане з прикметником, набути нового значення або смислового відтінку, підкреслює характерну рису, визначальну якість певного предмета або явища.

Витворення оригінальної та продуманої системи ад'єктивної образності є прикметною ознакою поетичної творчості Василя Симоненка – одного з яскравих представників шістдесятництва в українській літературі. Аналіз уживання навіть однієї частини мови засвідчує глибину, неоднорядкованість думки митця.

Формулювання цілей статті. Мета роботи – дослідити систему прикметників у поетичних творах Василя Симоненка, виявити особливості їхнього функціонування.

Виклад основного матеріалу. Серед усіх частин мови саме прикметник має найбільший лексико-семантичний потенціал: охоплює слова із значенням ознаки предмета, вступає в різні зв'язки та відношення з іншими одиницями й несе інформацію в спілкуванні між людьми. На думку І. Огієнка, «знати ознаки предмета – знати самий предмет» [3, с. 120].

Творчість Василя Симоненка наповнена прикметниками, які творять конотативні відтінки значень, експресивне забарвлення тексту, наповнюють його насиченою образністю та є основним виразником лексико-семантичних характеристик зображуваного в поезіях.

У результаті проведеного аналізу було опрацьовано 1500 прикметників, з-поміж яких були представлені якісні, відносні та присвійні розряди.

Якісні прикметники в проаналізованому масиві поетичних текстів представлені 572 одиницями (38% від загальної кількості проаналізованих ад'єктивних одиниць). Це закономірно, адже основним семантичним маркером якісних прикметників є оцінне значення. Широке застосування В. Симоненком оцінних слів свідчить про могутню експресію, закладену в його поезії, про небайдужість до світу та образів, які він створював. Об'єктом оцінки стають прикметники різних тематичних груп:

1. Прикметники із колористичною семантикою (білий, багряний, бурий, буряковий, голубий, жовтий, зелений, золотий, мідний, рожевий, рудий, рум'яний, русий, рябий, сивий, сизий, синій, сірий, сріблястий, срібний, червоний, чорний): Каміння клацало зубами/ в жорнах,/ жувало **жовті** зерна на друзки [6, с. 63]; Немає такої біди і муки,/ ніж сумно з-під **сивих** брів/ дивитись щодня, як внуки/ ростуть без своїх батьків [6, с. 65]; **Чорні** від страждання мої ночі,/ **Білі** від скорботи мої дні/ Впали у твої свавільні очі,/ Жадібні, глибокі і чудні [6, с. 130].

2. Ад'єктивні лексеми, що мають семантику на позначення стану людини (батьорий, байдужий, голодний, натхненний, нервовий, нещасливий, очманілий, радісний, самотній, сумний, сумний, сумовитий, хворий, хмурий, щасливий): Журливо мліли очі **сумовиті**,/ і борошно,/ мов біла кров лилось... [6, с. 63]; Я не йму тобі зовсім віри,/ Як **сумною** побачу тебе –/ Небо в сутінь буває сірим,/ А насправді ж воно – голубе [6, с. 87]; Найпрекрасніша мати **щаслива**,/ Найсолодші кохані вуста [6, с. 114].

3. Прикметники, що позначають зовнішність людини (білявий, блакитноокий, гладкий, кирпичний, кошлатий, красивий, кучерявий, окатий, патлатий, пузатий, симпатичний, стрункий, чорнявий, чорнобровий, чорночубий, чубатий): Люди різні між нас бувають –/ **Симпатичні**, гарні, чудні [6, с. 83]; Будуть тебе кликати у саду зелені/ Хлопців **чорночубих** диво-наречені [6, с. 94]; Мовчать каштани, стомлені і мляві,/ Та ось під них, у царство тишини,/ Ввірвались **чорняві** і **біляві**,/ **Блакитнооки** дочки і сини [6, с. 145].

4. Прикметники, що покликані позначати особистісні якості (бездарний, геніальний, гнівний, добрий, дружній, завзятий, злий, злобний, зухваллий, ледачий, лінивий, лютий, метушливий, мовчазний, наївний, немудрий, неприємний, непутящий, неслухняний, неслівливий, неспокійний, підлий, підступний, працьовитий, премудрий, привітний, розумний, сердечний, серйозний, скромний, спокійний, суворий, тупий, упертий, щедрий, щирий): Стали копи рядами на чати, / Залицяється колос до губ – / Так свій полудень зустрічати / Вміє **щирий** косар-працелюб [6, с. 72]; При людові не стане ворог горла дерти, / Бо тільки **добрий** друг бува завжди **одвертим** [6, с. 79]; Він їй сказав: **Ослушнице зухвала!** [6, с. 103]; Ми так і треба **неодмінно**,/ Як робить давно вже звикли ми:/ **Падати** слухняно на коліна/ **Перед геніальними** людьми [6, с. 182].

5. Прикметники, що покликані позначати фізичні характеристики (*безформний, вайлуватий, великий, високий, вузький, глибокий, гострий, довгий, дужий, жирний, квадратний, колючий, крихтливий, круглий, легкий, маленький, міцний, могутній, м'який, невеликий, сильний, товстий, тяжкий, швидкий, широкий*): *Знов листа мені прислала мати, / Невеличкий лист – на кілька слів* [6, с. 81]; *І убив у серці тишу, / Розпанахав спокій – / Я стою і вітром дишу / На землі широкій!* [6, с. 83]; *Із маленьких лукавих зіниць / Поглядає на нас майбутнє* [6, с. 144]; *Є тисячі доріг, мільйони вузьких стежинок, / Є тисячі ланів, але один лиш мій* [6, с. 186].

6. Прикметники, що позначають особливості вдачі, характеру (*безжальний, брехливий, божевільний, відвертий, вірний, гордий, жорстокий, лагідний, мудрий, підлий, ніжний, пихатий, слухняний, чесний*): *Твій гордий подвиг / не принизять жорна – / вони лиш возвеличать тебе* [6, с. 64]; *Під сонцем вічності древніє й молодіє / Його жорстока й лагідна душа* [6, с. 102].

7. Прикметники, покликані позначати фізичні особливості людини (*бистроокий, босий, глухонімиий, голий, довгорукий, застуджений, зрячий, сліпий, німиий*): *Просвітїть, премудрі, / Недозрілу / Душу мою зорячу і сліпу!* [6, с. 112]; *Здається, наче просите пощади / В історії, що горда і німа – / Вона ж однак без вашої поради / Вам вирок винесе сама* [6, с. 125].

8. Прикметники, призначені для позначення характеристик, пов'язаних із психологічним станом людини (*величавий, грізний, дурний, закоханий, замріяний, заспаний, збентежений, наляканий, сонний, тривожний, тужливий*): *Ні, то не сум промінить риса кожна, / То творчість б'є з надхнення наших віч, / А творчість завжди мрійна і тривожна / немов травнева неспокійна ніч* [6, с. 74]; *Стають мої руки віттям, / Верхів'ям чоло стає, / Розкрилося ніжним суцвіттям / Збентежене серце моє* [6, с. 98].

9. Прикметники, що позначають характеристики, пов'язані із зовнішністю людини (*блідий, волохатий, вродливий, гарний*): *Люди різні між нас бувають – / Симпатичні, гарні, чудні* [6, с. 83]; *Я вродливий з тобою, / Розумний з тобою, / У тобі – моя ніжність / І серце моє* [6, с. 148].

10. Прикметники, що використовуються для характеристики певної локації та відстані (*безлюдний, домашній, небесний, дальній, туманний*): *В поле вийшов косар на світанні, / Ждуть його обважнілі жита, / Дзвонять радістю далі туманні / Мов перейдені весни й літа* [6, с. 72].

11. Прикметники, що використовуються для указівки на смакові та запавні характеристики (*гіркий, кислий, смачний, солодкий, солоний, запашний, пахкий, пахучий, смердючий*): *Біля печі вона, мов бранець, / Слугувала під шурх спідниць, / Віддавала дівочий рум'янець / Чистоті смачних паляниць...* [6, с. 67]; *Полин снігів повзе до видноколу, / Лоскоче обрій запахом гірким* [6, с. 113]; *Найпрекрасніша мати щаслива, / Найсолодші кохані вуста* [6, с. 114].

12. Прикметники, семантика яких пов'язана зі звуковими характеристиками (*галасливий, гамірний, глухий, голосний, гучний, духовий, крикливий, лункий, милозвучний, некрикливий, охриплий, тихий, гомінкий, голосистий, дзвінкий*): *В погожі літні ночі, / В морозні ранки і вечірній час, / І в свята гомінкі, і в дні робочі / Ми думаємо, правнуки, про нас* [6, с. 74]; *Це ж вона, нестримана й криклива, / Повна вихвалянь і недовір, / В поєдинки рвалася сміливо, / Глуздові часом наперекір* [6, с. 75]; *Без неї рими точні й милозвучні / Не варті драного гроша – / Слова звучать примусять сильно й гучно / Лише одна поетова душа* [6, с. 146].

13. Прикметники із семантикою температури (*гарячий, теплий, холодний, морозний, морозяний*): *Зелений подих теплої пшениці / Доносить розшум Кобзаревих слів* [6, с. 70]; *То найвні, а то суворі / Сколихнуть вони спокій мій, / А за ними в холодне море / Рушить човен моїх надій* [6, с. 84]; *Все віддав би, що жить осталося, / За гарячий дотик душі* [6, с. 86].

14. Прикметники, що вказують на вік персонажів (*юний, старий, старезний, молодий*): *Поховали старезного діда, / закопали навіки у землю святу* [6, с. 68]; *Я живу тобою і для тебе, / Вийшов з тебе, в тебе перейду, / Під твоїм високочолим небом / Гартував я душу молоду* [6, с. 117].

Високочастотним можна вважати використання автором відносних прикметників – 612 одиниць (41% від загальної кількості). У проаналізованому масиві поетичних текстів вони представлені такими тематичними групами:

1. Прикметники, що відображають зв'язок чи приналежність означуваної особи чи предмета до певної культури. Використовуючи відносні прикметники цієї групи, автор означає зображені в ліричних творах предмети, йменуєчи їх, зокрема, *радянськими, руськими, варварськими, українськими, чужоземними*: *Не шукав я до тебе / Ні стежки, ні броду, / Бо від тебе узбіччям / Ніколи не брів – / Я для тебе горів, / Український народі, / Тільки, мабуть, / Не дуже яскраво / Горів* [6, с. 140]; *І тому ця Марія / чи Настя / будить дзвоном*

дійниць село,/ щоб поменше/ такого щастя/ на **радянській** земля було [6, с. 179].

Наведена група відносних прикметників є достатньо нечисленною, проте безперечно важливою для того, аби автор мав змогу позначити власну позицію відносно подій та явищ, що дістали зображення у творі. Найбільш уживаним з-поміж наведених постає відносний прикметник *український*, що засвідчує виразну самоідентифікацію Василя Симоненка з огляду на його національну ознаку.

2. Прикметники, семантика яких має відношення до наукової термінології (*атомний, водневий, всесвітній, електричний, космічний*): *Цілу руку,/ що крутили жорна/ у переддень космічної доби* [6, с. 64].

3. Прикметники, семантика яких має відношення до соціального стану чи статусу людини (*козацький, мужицький, благодійницький, народний, некоронований, холопський, холуйський, царський, чумацький*): *В його волячих жилах/ Козацька кров пульсує і гуде!* [6, с. 102]; *Так хотілося йому/ Царським затем стати,/ Що ні разу в ту зиму/ Не лягав і спати* [6, с. 160]; *До того ж і стерня ніколи ніг не коле/ Тим, хто взяв холуйські постоли* [6, с. 186].

4. Прикметники, що використовуються для позначення абстрактних понять (*безглуздий, безкінечний, безмежний, безпомічний, безпорадний, безсмертний, вагомий, випадковий, відкритий, відомий, всесильний, гнітючий, дорогий, доступний, дріб'язковий, завітний, загадковий, зайвий, замітний, марний, мрійний, натхненний, напускний, невимовний, небачений, неповторний, незвичний, прекрасний, примітивний, таємничий, трагічний, цікавий, химерний, чудернацький*): *Ні, то не сум промінить риса кожна,/ То творчість б'є з надхненних наших віч,/ А творчість завжди мрійна і тривожна,/ немов травнева неспокійна ніч* [6, с. 74]; *Юність в інших завше загадкова* [6, с. 75]; *Довго спали вітри у ярах на пришоні,/ Довго тиша гнітюча полями повзла...* [6, с. 82].

5. Прикметники, що позначають матеріал, частини, наповнення поняття (*березовий, бронзовий, виноградний, вишневий, вогненний, гранітний, дерев'яний, дротяний, дубовий, залізний, кам'яний, кленовий, кривавий, паперовий, піщаний* тощо): *Пише рідна, що навколо хати/ Наш садок вишневий забілів* [6, с. 81]; *Воскресайте, камінні душі,/ Розчиняйте серця і чоло,/ Щоб не сказали/ Про вас грядущі:/ – Їх на землі не було...* [6, с. 118]; *Залізні пруття обламали зуби/ Тепер ти – курка*

після зливи,/ Лежиш у клітці стомлений, лінивий,/ Облизуючи спрагли губи [6, с. 119]; *І у зойках її березових/ Закінчився гучний протест* [6, с. 126].

6. Прикметники, що позначають релігійні поняття (*благословенний, божий, грішний, духовний, поганський, попівський, пророчий, святий, священний*): *Поховали старезного діда,/ закопали навіки у землю святу* [6, с. 68]; *В океані рідного народу/ Відкривай духовні острови!* [6, с. 104]; *Благословенна щедрість!* [6, с. 124].

7. Прикметники, що позначають військові поняття (*бойовий, ворожий*): *Дарма біситься/ злість ворожа, чорна –/ нічим не очорнить/ твоєї боротьби!..* [6, с. 64].

8. Прикметники на позначення темпоральності (*вечірній, вечоровий, нічний, ранковий, ранній, світанковий, зимовий, літній, осінній, весняний, травневий, червневий, віковий, віковічний, майбутній, прадавній, древній, прийдешний, сучасний, хвилиний*): *В погожі літні ночі,/ В морозні ранки і вечірній час,/ І в свята гомінкі, і в дні робочі/ Ми думаємо правнуки про вас* [6, с. 74]; *Слів таких і треба небагато,/ Та вони, як весняні пісні,/ Принесли в гуртожиток в кімнату/ Теплі-теплі спогади мені* [6, с. 81]; *І на траві не бризнули роси, мов перли/ Як рум'янець густий ранне небо залив* [6, с. 82].

9. Прикметники на позначення явищ природи, небесних світил (*грозовий, погожий, сонячний, ураганний, штормовий, зоряний*): *В погожі, літні ночі,/ В морозні ранки і вечірній час,/ І в свята гомінкі, і в дні робочі/ Ми думаємо, правнуки, про нас* [6, с. 74].

10. Прикметники, що позначають магічні, містичні поняття (*зачарований, казковий*): *Світ який – мереживо казкове!* [6, с. 93]; *Зачарований світом,/ Надхненно і мудро творив ходу –/ Так нові планети грядуть на орбіти/ З шаленою радістю на виду!* [6, с. 105].

11. Прикметники з указівкою на кількість (*незліченний*): *Дикий орд незліченні навали/ Розтроцили пращурі мої,/ Щоб несла ти гордо і зухвало/ Груди недоторкані свої* [6, с. 130].

Функційність присвійних прикметників у творах Василя Симоненка окреслюється можливістю їх уживання для позначення приналежності тієї чи іншої ознаки до певної особи чи тварини (істоти). Так предмети й ознаки, що характерні для осіб чи тварин, зображуваних у поетичних творах автора, можуть бути *батьківськими, вдовиними, дитинними, дівочими, дідівськими, єзуїтськими, жіночими, левиними, маминими, материнськими, поетовими, розбійницькими, синівськими, сиріт-*

ськими, соколиними, старечими, юнацькими, людськими: *При тьмяному мигтінні каганя/ жіночі ніжні/ материнські руки/ тягли за ручку/ камінь без кінця...* [6, с. 63]; *Щоб надійно крила соколині/ Вас у небі вічності несли,/ Мудрости своєї по краплині,/ Смертні вам, як бджоли відали* [6, с. 182].

У межах проаналізованого матеріалу було виокремлено 316 прикметників із семантикою присвійності (21% від загальної кількості розглянутих ад'єктивних одиниць).

Отже, частка вжитих автором відносних та якісних прикметників перевищує дві третини від загальної кількості проаналізованих ад'єктивних одиниць. Натомість, група присвійних прикметників є значно меншою за обсягом. З-поміж окремо виділених тематичних груп поет тяжіє до використання прикметників, значення яких пов'язане із абстрактними поняттями, фізичними та колористичними характеристиками. Окрім того, слід зауважити високий інтерес митця до вживання прикметників, значення яких пов'язане із запахами, смаками та температурою.

Митець не тільки вживає прикметники в повному вияві граматичних категорій, але й закріплює їх специфічні для української мови можливості. Скажімо, українська мова реперезентує паралельні стягнені й нестягнені морфологічні форми ад'єктивів, причому переважає уживання стягнених форм. Віддзеркалюючи цю тенденцію, автор високочастотно застосовує стягнені форми: *Це ж така показна ситуація –/ гарна мама і троє дітей!* [6, с. 316]; *Біга тітка із кухні в сні, / З-нід повітки заносить дров –/ З них струмує жовтаво-синя/ Віковічна печаль дібров* [6, с. 66]. Проте зафіксовано й нестягнену форму прикметників жіночого та середнього роду в називному та знахідному відмінку однини та множини: *Лється переливами/ радість понад нивами/ радісно всміхається/ росами, вмивається/ рідная земля* [6, с. 84]. Така форма застосовується не лише з ритмомелодійною, але й зі стилістичною

метою (надання мові піднесеного й урочистого характеру): *Хай у дні ясній/ Зерно пророста/ Як мої надії/ Як мої літа* [6, с. 242]; *Щоб знали майбутні предтечі/ в щасливій і гордій добі:/ їх горе на утлії плечі/ Онися взяла собі* [6, с. 65].

Вагомого стилістичного забарвлення поезіям надають і повні та короткі форми прикметників. Незважаючи на те, що в сучасній українській мові прикметників чоловічого роду в короткій формі незначна кількість, їх було зафіксовано в проаналізованому масиві поетичних творів Василя Симоненка: *Але певен, що жодного разу/ У ваганя і сумнівів час/ Дріб'язкові хмарки образи/ Не закрили б сонце від нас* [6, с. 192]; *Я із надій будую човен,/ І вже немовби наяву/ З тобою, ніжний, срібномоуєн,/ По морю радості пливу* [6, с. 196]. Такі форми є нерегулярними, а тому більшість якісних прикметників є повними (*розумний, веселий*) і не мають коротких відповідників: *Я вродливий з тобою,/ Розумний з тобою,/ У тобі – моя ніжність/ І серце моє* [6, с. 148].

Висновки і пропозиції. Здійснені в представленому дослідженні спостереження над застосуванням ад'єктивів у поетичній мові В. Симоненка мають на меті створення цілісної картини їхнього слововживання. Багата прикметниками мовна палітра поезій митця виражає ставлення письменника до своєї нації і народу. Виступаючи необхідним компонентом означення іменників, прикметники збагачують мову, роблять її точною, багатогою, виразною та виявляють велику стилістичну вагу у високохудожній формі вислову, у концентрації думки.

Оскільки сучасна лінгвістика переживає час об'єднання стилістики літературознавчої і стилістики мовознавчої, а індивідуальність письменника, його світосприйняття стають домінуючими в наукових дослідженнях, перспективним буде опис семантичних особливостей реалізації прикметників з іменниками в ролі основного виразника оцінки в поетичній мові.

Список літератури:

1. Кононенко І. Прикметник у слов'янських мовах. Київ, 2009. 495 с.
2. Костусяк Н. Категорія ступенів порівняння прикметників і прислівників. Луцьк, 2002. 169 с.
3. Огієнко І. Складня української мови. Ч. 2. Головні й пояснювальні елементи речення. Жовква, 1938. 239 с.
4. Поліщук О. Індивідуально-авторські прикметники-композиції у поетичному лексиконі ХХ століття. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна.* 2008. Вип. 10. С. 109–115.
5. Рудь О. Структура, семантика та функціонування складних прикметників в українській поетичній мові ХХ століття : автореф. дис. канд. філол. наук. Київ, 2002. 16 с.
6. Симоненко В. Берег чекань. Київ, 1973. 306 с.
7. Щипіцина Г. Семантичні категорії прикметників в аспекті ознак системності : автореф. дис. ... д-ра філол. наук. Дніпропетровськ, 1993. 20 с.

Lishtaba T. V., Oharienko T. A. FEATURES OF THE FUNCTIONING OF ADJECTIVES IN THE POEMS OF V. SIMONENKO

The article examines adjectives as a means of creating the language of an artistic text, the peculiarities of their stylistic functioning in the poems of V. Simonenko.

It has been found that the creation of an original and well-thought-out system of adjectival imagery is a distinctive feature of the poetic work of V. Simonenko. The analysis of the use of even one part of the language proves the depth and diversity of the artist's thought.

As a result of the analysis, 1,500 adjectives of different degrees of meaning (qualitative, relative and possessive) were worked out.

The share of relative and qualitative adjectives used by the author exceeds two thirds of the total number of adjectival units analyzed. On the other hand, the group of possessive adjectives is much smaller in volume. From among separately selected thematic groups, the poet tends to the use of adjectives, the meaning of which is connected with abstract concepts, physical and coloristic characteristics.

It has been proven that V. Simonenko not only uses adjectives in full expression of grammatical categories, but also establishes their possibilities specific to the Ukrainian language. In particular, reflecting the tendency to use predominantly contracted forms of adjectives in the Ukrainian language, the author also actively uses them. However, in the analyzed texts, uncontracted forms of feminine and neuter adjectives were also recorded, which are used not only with a rhythmic and melodic purpose, but also with a stylistic purpose.

It is emphasized that the linguistic palette of the artist's poetry, rich in adjectives, expresses the writer's attitude towards his nation and people. Acting as a necessary component of the meaning of nouns, adjectives enrich the language, make it precise, rich, expressive and reveal great stylistic weight in a highly artistic form of expression, in the concentration of thought.

Key words: adjective, adjective, semantics, function, sentence, poetry.